

Can'ca Söyleşi: Havacı Kadın Olmak!

İlk Türk Kadın Uçak Mühendisi Profesör Dr. N. L. Okşan Çetiner -Yıldırım

Can EREL

Uçak Mühendisi

can.erel@canerel.com.tr

Yılbaşından itibaren başladığım "Bu Coğrafyada Havacı Kadın Olmak..." başlıklı özel söyleşi serisinde sırada Prof. Dr. Nuriye Leman Okşan Çetiner-Yıldırım var; uçak mühendisi olarak "Profesör" ünvanı kazanmış okuldaş meslektaşım ilk Türk kadını...

Devam etmeden, okulumuz ve bölümümüzün tarihi ve özelliğinden de bahsetmem gerekir kısaca... Genel durumu, "[Can'ca Türkiye'de, Endüstrinin Gelişiminde İz Bırakanlar](#)" kitabımın "[İstanbul Teknik Üniversitesi](#)" başlıklı bölümünden alıntı ile paylaşayım:

"Tayyare / Uçak Mühendisliği

Mühürdarzade Mehmet Nuri Demirağ'ın yoğun ısrar ve gayreti sonucunda, 1939 yılında, Yüksek Mühendis Mektebi Makine Bölümü'nde, bir "Tayyare Şubesi" kurulması çalışmalarına başlanmış, "Türk Tayyare Mühendisi" yetiştirilmesine olan ihtiyaç, 1941 yılında da THK tarafından Dr. Refik İbrahim Saydam'ın başvekil olduğu hükümete teklif edilmiştir.

Tayyare Mühendisliği, 1943 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Makine Fakültesinin alt dalı olarak başlamış ve daha sonra 1944'de Makine Fakültesi'nin bir kolu haline getirilmiştir.

1983 yılında İTÜ Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi'nin kurulmasından sonra bu fakülteye bağlanmıştır."

İTÜ Makina Fakültesi içinde yer alan tayyare/uçak mühendisliği öğretim süresi 5 yıl idi ve mezun olanlar Yüksek Mühendis Ünvanını alıyorlardı. Bu dönemde, uçak yüksek mühendisi ünvanı ile ilk kadın 1961 yılı mezunu Leman Aldak olmuştur. Bu süreçte 1973 yılından sonra da 4 yıllık lisans dönemi tanımlanarak yüksek lisans çalışmalarından ayrılmıştır. Bu süreçte, uçak mühendisi ünvanı ile ilk kadın 1976 yılı lisans mezunu Ceyhan Küçük ve uzay mühendisi ünvanı ile ilk kadın 1991 yılı lisans mezunu Hacer Feyiz olmuştur.

Takip ettiğim dönemde, İTÜ uçak mühendisliği sürecinde çoğu halde kadın öğrenci yoktur; sınıf arkadaşım Nurcan Eldem gibi olduğunda da tek bir öğrenci ile sınırlı kalmıştır.. Yıllar sonra, 2014-2015 öğretim yılında, uçak mühendisliği öğrenimi yapmaya hak kazanan 36 öğrenci içindeki kız öğrenci sayısının üçe (3) çıkması bende büyük bir mutluluk yaratmıştı...

... bu süreci yaşayan bir kadındır Prof. Dr. N. L. Okşan Çetiner-Yıldırım; geçmişte araştırmalarını, konusu uçak/uzay uygulaması olup olmadığına bakılmaksızın, suda yapıyor diye başı ağrısa da ülkesine ışık saçan bir kız annesi bilim insanı... Ve ulusal havacılığımızın gelişim sürecinde ilk uçan & ilk uçuran olmuş öncü havacı kadınlarımız ve faaliyetlerini andığım "[Ulusal Havacılık Gelişim Sürecinde Türk Kadını](#)" isimli çalışmam ve konferansımda "[İlk Türk Kadın Uçak Mühendisi Profesör](#)" olarak da yer almıştır.

Sevgili Okşan ile, gurur veren ve imrendiren mesleki kariyeri üzerine söyleşi yaptık ...

...tüm bileşenleri ile hızlı bir gelişim gösteren havacılık endüstrimiz ve bu alana ilgi duymasını umut ettiğimiz kızlarımız, kadınlarımızı ve onları destekleyecek anne ve babaları ile ebeveynlerini etkileyecek cevapları rica ederek...

İlk Türk Kadın Uçak Mühendisi Profesör Dr. N. L. Okşan Çetiner-Yıldırım

Can'ca Söyleşi...

...Havacı Kadın Olmak!

EREL: Akademisyenlik ve öğretim alanında toplumsal cinsiyet dengesi nispeten içe su serpse de havacılık alanı, erkeğin hakim olduğu bir alan olarak bilinir; sizde havacılık ile ilgili farkındalık oluşturan, havacılığın önemli bir akademik sürecinde üst seviyeli mesleki kariyere dönüşen karar(lar)ı vermenizi sağlayan süreç, etkileri ve yansımaları ile nasıl anlatılabilir?

Prof. Dr. ÇETİNER-YILDIRIM: Ortaokul yıllarımda uzay mekiği ile uzaya çıkan ilk Amerikalı kadın astronot olan Sally Ride'dan etkilendim ve arkadaşlarım benimle dalga geçerken NASA'ya bir hayranlık mektubu yazdım. Hiç ummasam da bu mektuba cevap alınca uçak mühendisi olmak istediğimi anladım.

Annemin de akademisyen olması, mezun olduğum yıllarda bu alandaki araştırmanın üniversite dışında bu günkü gibi pek yaygın olmaması, lisansı oldukça başarılı tamamlamış olmam beni lisansüstü öğrenim görmeye, hatta doktora yapmaya yöneltti.

Yine o yıllardaki mühendislikteki genel kanı, doktorası olanların özel sektörde kolay iş bulamayacağı yönündeydi. Tabii ikinci ve üçüncü stajlarım sırasında, sırası ile THY'de ve sonra VKI'da (von Karman Institute for Fluid Dynamics), istediğimin ve karakterime uygun olanın araştırma olduğuna da net bir şekilde karar vermiştim.

EREL: Değerli kadın meslektaşlarımı gördüğümde, onları dünyaya getirip büyüten ana ve babaya, yetiştiren saygın okullarımıza, yapılarında onlara kariyer fırsatı tanıyan şirketleri, toplumsal cinsiyet dengesini gelişmesi yönünde haklı bir gururu yaşamamızı sağlayan düş ve düşün sahiplerini, emeğini katarak, destekleyerek bu süreci oluşturup geliştirmekte olanları Can-ı gönülden tebrik etmek isterim... Bu kariyer sürecinde aldığınız kararlar ve sürdürdüğünüz gelişimde,

- Ebeveynleriniz ve aile üyeleriniz,
- Okullarınızdaki öğretmen ve öğrenci arkadaşlarınız,
- İşyerinizdeki yönetici, meslektaş ve arkadaşlarınız,

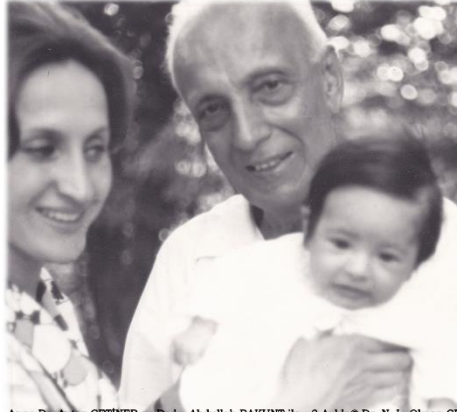
ile ilgili ilişki ve iletişim süreçlerinde sizi engelleyen veya teşvik eden sınırlar arasında neler yaşadınız?

Öğrencilikten öğretmenliğe, araştırmadan bölüm başkanlığına akademik alanda çalışma alanlarınızda, bu sürede endüstriyel ilişkilerinizde ve yaptığınız işbirliklerinde maruz

kaldığınız olumlu ve olumsuz etkileri dikkate alarak kadının bu alanlarda mesleki ve amatör faaliyetleri hakkında neler söyleyebilirsiniz? Sizce, diğer akademik katman ve alanlar, endüstri kolları ve meslekler ile kıyaslandığında havacılıkta kadın olmak nasıl bir duygu ve deneyim? Yurtdışında ve ülkemizdeki deneyimleriniz arasında hissettiğiniz, yaşadığınız farklılıkları da katarak...

Prof. Dr. ÇETİNER-YILDIRIM: Öncelikle annemin İTÜ Mimarlık Fakültesinden emekli Prof. Dr. Ayten ÇETİNER olduğunu, 1950 başlarında veli olarak Cumhuriyetin ilk öğretmenlerinden teyzesini veli göstererek kaydolduğu İTÜ’de ilk tercihi İnşaat Fakültesi iken babasının kadınlara uygun değil diye ondan habersiz bu tercihinin sildirttiğini belirtmek isterim.

Anne Dr. Ayten ÇETİNER ve Dede Abdullah RAKUNT ile – 2 Aylık Dr. N. L. Okşan ÇETİNER-YILDIRIM

ÇETİNER Ailesi © Dr. N. L. Okşan ÇETİNER-YILDIRIM

İki dedem de belki çok istemiş olsalar da soyadlarını devam ettiremediler ama kızlarını ve kız torunlarını takdir edip arka çıktılar. Dolayısı ile annem ve babamdan da, hep destek, her işi yapabileceğime dair teşvik gördüm.

Orta öğrenimimi, tamamen tesadüfi de olsa, toplumda “kültürlü ev hanımı ya da sosyal alanda kuvvetli bir kadın yetiştirir” önyargısı yaygın olan bir kız lisesinde yaptım. Ancak farklıyı yapmak ve başarmak konusunda da yabancı olsun Türk olsun tüm öğretmenlerimin desteğini gördüm. Yakın tarihte lisemin mezunu olarak takdirini de görmek mutluluğunu da tattım.

Bana okulda ve ailede hep farklı olanı yapmanın, ne yaparsan yap elinden gelenin en iyisini yapmanın, hakkıyla başarmanın fazileti anlatıldı, aşılandı. Çok şanslıyım ki kendi ailemi kurduğumda bu destek ve takdiri eşimden de gördüm.

Açıkcası üniversiteye geldiğimde kendimi farklı görmüyordum ve arkadaşlarımdan ya da hocalarımdan da bana kadın olarak farklı davranmış olduğunu düşünmüyorum.

NDS 2017 Ödül Töreni © Dr. N. L. Okşan ÇETİNER-YILDIRIM

Uçak mühendisi olmak benim için toplumda bir farklılık ve gurur kaynağıdır, tabii ki havacılıkta kadın olmak da farklı ve güzel bir duygu ama açıkçası bunu ve önemini yeni yeni bazı yurtdışı deneyimlerden sonra anladım. Örneğin, erkek bir Fransız araştırmacının konferans sunumum sonrası “siz kadın mıydınız, nasıl tersini düşündüm bilmiyorum, siz nasıl bir örnek olduğunuzun farkında mısınız?” dediğinde, ya da Amerikalı meşhur bir havacı akademisyen kadının çektiği zorlukları göz önüne alarak “Türkiye’de nasıl başardınız?” diye bana özel ilgi gösterdiğinde artık kanıksadığım farklılığımı fark ettim.

En başta ailemde her zaman verilmiş olan, “birileri başarmışsa, hiçbir eksiğin yok, sen de başarabilirsin” teşvikinin artık toplumdaki genç kadınlar için bir örneğini oluşturuyor olmak, kısaca bu coğrafyada başarılı bir havacı kadın olmak çok güzel bir duygu. Her havacılık ve uzay tutkunu genç kadının da birbirinden farklı olduğunu, başarılacak daha çok şey olduğunu ve başaracaklarının da farklı olacağını düşünmek, düşüncelerini istemek de bana mutluluk veriyor.

EREL: Yaşanmışlıklarınızı dikkate aldığınızda,

- Başarabildiklerinizin daha iyisini yapabileceğinizi,
- Başaramadıklarınızın etken sebeplerini minimize edecek kaldıracak,

neler yapılabilirdi?

Bu konuya bir “Alınan Ders(ler)” mantığı ile bakarak,

- Devlete,
- Otoriteye,
- Kendinize,
- Eşinize,
- Çocuklarınıza,
- Ebeveynlerinize
- Öğretmenlerinize ve öğretmenlerinize,
- Akademisyen ve endüstriyel yöneticilerinize,
- Akademisyen ve endüstriyel iş arkadaşlarınıza,

düşen görev ve sorumluluklar neler olabilir; özetleyebilir misiniz?

Prof. Dr. ÇETİNER-YILDIRIM: *Ne yazık ki önyargıları olan bir toplumuz, insan kendi kendine bile buna kapılabiliyor ve bu da başarıya giden yolda yeterli destek alınamamasına ve özgüven edinilememesine yol açabiliyor.*

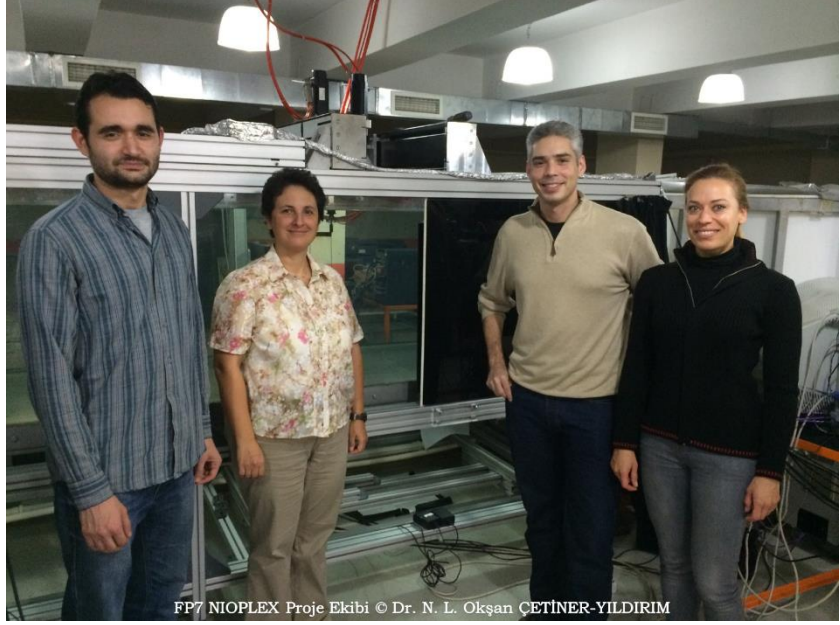
Zor bir görev ve sorumluluk ama işin ailede anne ile başladığına inanıyorum, tabii sonrasında babanın hem eşine hem kızına olan saygısı, sevgisi ve desteği ile devam ediyor.

Sonuçta, eğer yöneticiler, iş arkadaşları, çevreniz, kadın olsun erkek olsun ailesinde bu ortamda büyütülmüş olsa zaten sorun kalmayacaktır.

Öte yandan devlet ve otoriteye, yani kurumlara farklı bir görev düşüyor. Açıkçası Amerika’daki doktora öğrenimim sırasında veya yakın geçmişte Avrupa Birliği’nde proje hakemliği ve proje yürütücülüğü yaparken, pozitif ayrımcılığın önümü açtığına şahit oldum. Ne yazık ki, ülkemizde yurtdışında olduğu gibi belirli bir oranda kontenjan ayırma veya öncelik verme durumunu göremedim. Halbuki, araştırma görevliliğine atanırken, proje alırken, proje hakemliği yaparken batı ülkelerinin bu oranlara dikkat ettiğini gördüm.

Ayrıca, ülkemizde burs ve ödül sistemlerinin de kadınları teşvik anlamında pek çalışmadığını söyleyebilirim. Amerika’da doktora öğrenimime gidişime Amelia Earhart ödülünü/bursunu almam yol açtı, doktoramın ilk yılında da ödüle/bursa bu sefer oradaki çalışmalarım ile ikinci kez layık görüldüm.

Benzer şekilde AIAA’nın (Amerikan Havacılık ve Uzay Enstitüsü) kadın üyelerine özel ödül ve teşviklerinin olduğunu biliyorum.

Benzer girişimlerin ülkemizde de olmaması için bir engel olmadığını düşünüyorum. Çoğu zaman onurlandırılmanın ve teşvik edilmenin maddiyattan çok daha önemli olduğunu göz önüne almak gerekiyor.

EREL: Güney Afrika Ekonomik Kalkınma Örgütü (MEDO), 2020 yılında işlerin %80’inin STE(A)M (BTM(S)M - Bilim, Teknoloji, Mühendislik, (Sanat), Matematik) öğretim alanı ile ilgili olacağı öngörüsü ve mevcut durumda STE(A)M kaynaklı işgücünde kadın oranının %14 olduğu tespiti ile, daha fazla Afrikalı kadını STE(A)M alanında öğrenime teşvik edebilmeyi amaçlamış...

Siz, meslek erbabı bir havacı kadın olarak kızı olan ebeveyn ve velilere, STE(A)M alanı ile ilgili ve yetenekli olan, hatta amatör havacılık faaliyetleri ile ilgilenmek isteyen genç kızlarımıza ve kadınlarımıza neler söylemek istersiniz?

... ki, öğretim ve kariyer beklentileri, hatta amatör tutkuları desteklensin; insanlığın gelişmesini sağlayacak, 4. Endüstri Devrimi ve sonrasında en temel ve kritik gerekli işlevleri gerçekleştirecek kariyer alanlarına yönelmelerine olanak verilsin?

Prof. Dr. ÇETİNER-YILDIRIM: Daha önce söylediklerimi tekrarlıyor gibi olacağım ama gençler “birileri başarmışsa, hiçbir eksik yok sen de başarabilirsin” fikrini akıllarında tutsunlar, aileler ise buna inanarak kızlarına tekrarlasınlar.

Sonuçta hiçbirimiz dahi de değiliz aptal da; ilgimiz varsa zaten STE(A)M alanında öğrenim yapabilir, başarılı olabilir ve hayatımızı kazanabiliriz.

Kızları için iş ve gelecek kaygısı olan ailelere de, konunun özgünlüğü nedeni ile endişe duymamaları gerektiğini, mesleğini severek ve isteyerek elde etmiş bir

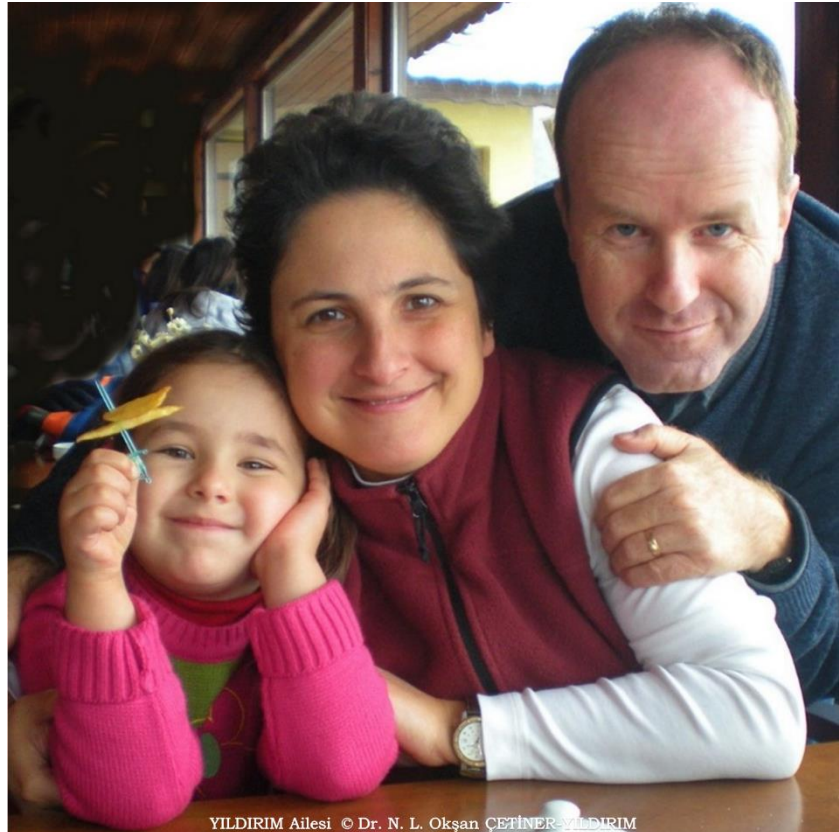
gencin kendi yolunu çizeceğini ve başarılı olacağını söylemek veya hatırlatmak isterim.

Amatör havacılık faaliyetleri konusundaki tek olası engelin ise kadın-erkek ayırt etmeksizin sağlık olduğunu düşünüyorum. Kısaca sağlıklı bir gencin yan uğraşlarına engel olunmaması gerektiğine inanıyorum.

EREL: Kanada merkezli Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü (Institute for Woman of Aviation Worldwide - iWOAW) tarafından havacılık – uzay alanında toplumsal cinsiyet dengesinin geliştirilmesi amacı ile bu endüstrilerde kadın sayısı ve seviyesini artırmak için dünya genelinde organize edilen "[Dünya Havacı Kadınlar Haftası](#)" bu yıl 6-12 Mart 2017 arasında idi... Son üç yıldır bu kapsamında tüm dünya ile beraber Türkiye’de de gerçekleştirilen etkinlikler ve sonuçları hakkında neler söyleyebilirsiniz, kurumunuzda şimdiye kadar neler yaptınız bu konuda ve bundan sonra yapılacaklar konusunda neler söyleyebilirsiniz?

...bu vesileyle belirtmek istediklerim de var: Dünya Havacı Kadınlar Haftası’na kişisel bir katkı olarak, "[Can'ca Dünya Havacı Kadınlar Haftası Rehberi](#)" dokümanı hazırladım ve Ekim 2016 ayından itibaren Türkçe konuşan dünyada ulaşabildiğim örgütler ve bireylerle paylaştım; sizinle de paylaşmıştım. Bu rehber dokümana yönelik önerileriniz yanında bu yıl kızlarımızda ve kadınlarımızda daha fazla havacılık farkındalığı sağlayacak ve tüm dünyada ülkemizin daha iyi temsil edilebileceği etkinliklerin bu hafta boyunca düzenlenmesi konusunda da öneri ve değerlendirmenizi öğrenebilmekten mutluluk duyacağım.

Prof. Dr. ÇETİNER-YILDIRIM: *Açıkçası yakın zamana kadar başarılı olmak için çalışmaktan, beraberinde bir kız çocuğu yetiştirmeye ve ailevi sorumluluklarını aksatmamaya çabalamaktan etrafımla, mesleğimin ve geldiğim noktanın sosyal - toplumsal boyutu ile ilgilenemediğimi itiraf etmeliyim.*

YILDIRIM Ailesi © Dr. N. L. Okşan ÇETİNER-YILDIRIM

Öte yandan herkesin yapmaya çalıştıkları ve başardıkları ile topluma katkıda bulunduğuna inanırım. Kısaca, “yapabildiğini en iyi şekilde yap ve yapanlara destek ver” görüşümdedir.

Dolayısı ile “Dünya Havacı Kadınlar Haftası” çalışmalarınızdan dolayı sizi takdir ediyor ve kutluyorum; umarım bundan sonra elimden gelen desteği verebilirim.

EREL: Kanada merkezli Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü (Institute for Woman of Aviation Worldwide - iWOAW) tarafından, aynı (ilgili endüstrilerde kadın sayısı ve seviyesini artırma) amacı ile bu yıl, ilk defa 24-26 Mayıs 2017 günü Vancouver - Kanada'da "[Toplumsal Cinsiyet Dengesi Sempozyumu](#)" da düzenlendi. Havacılık - uzay endüstrilerinde toplumsal cinsiyet dengesini geliştirme temalı bu sempozyumda "Dünya Havacı Kadınlar Haftası" etkinlikleri ile ödül kazananların ödül ve hediyeler de sahiplerine sunuldu. Öncü Türk havacı kadınlarımızı temsilen de konuşmacı ve katılımcı olması yönünde çabalarım, son üç yıldır Dünya Havacı Kadınlar Haftası sırasında Türkiye'nin olağan üstü başarılarının da etkisi ile, sonuç da verdi. Bu yıl ilk defa düzenlenen bu sempozyuma "İlk Türk Kadın Özgün Tasarım/Üretim Uçak Mühendislik Müdürü" olan ve halen TUSAŞ - Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş. Eğitim Uçağı Mühendislik Müdürü olarak görev yapan F. Aylin Ararat Gökalp davetli konuşmacı oldu. Bu sempozyum ve sonuçları hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Prof. Dr. ÇETİNER-YILDIRIM: *Havacılık ve uzay alanında toplumsal cinsiyet dengesinin geliştirilmesinin Amerika'da daha çok doğrudan destek ve teşvik yoluyla, Avrupa'da ise daha çok bir oran çerçevesinde kurum ve kuruluşların kadın istihdamına yönlendirilmesi yoluyla yapıldığını söyleyebilirim. Her iki yolun da faydalı ve uygulanabilir olduğunu düşünüyorum.*

Ayrıca, bu sempozyuma benzer, özellikle karar mekanizmasındaki kişi ve kurumlara erişebilir, katılım oranı yüksek, farkındalık yaratabilen toplantıların da önemli olduğu görüşümdedir.

EREL: Son olarak, havacılık alanında toplumsal cinsiyet dengesinin geliştirilmesine yönelik değerlendirme ve önerilerinizi (aile kurumu, yakın çevre, ilgili öğretim ve eğitim kurumları, "meslek" ve "kadın" odaklı örgütlenmeler, araştırma merkezleri, endüstride yer alan kümeler, kurum ve kuruluşlar, otorite ve devlet kurumları) açısından da duyabilmek isterim.

Prof. Dr. ÇETİNER-YILDIRIM: *Toplumsal ve sosyal oluşumların, bu konuda uzman veya sizin gibi kendini buna adanmış havacılık ve uzay kökenli kişilerin, havacılık alanında toplumsal cinsiyet dengesinin geliştirilmesine yönelik çalışma ve çabalarının çok önemli olduğunu, otorite ve devlet kurumları ile aileler ve gençler arasındaki köprüyü kurarak toplumsal cinsiyet dengesini geliştirdiklerini düşünüyorum.*

Havacılık ve uzay alanında çalışanlar ile kurum ve kuruluşların ise ortada, etken ve etkilenenin arasında bir araç oldukları, bu köprünün yapımına hizmet ettikleri ya da daha doğrusu hizmet etmeleri gerektiği görüşümdedir.

EREL: Teşekkürler...

...

Sevgili Okşan'dan duyduklarım da, on yıllardır sahip olduğum samimi düşüncelerime inancımı tazeledi;

- Kızlarımızda havacılık ve uzay alanına yönelik BTM(S)M öğretim alanlarında öğretim ve kariyer beklentisi oluşturması,
- Bu kızlarımızın ebeveynleri ve yakın çevrelerinin, insanlığın gelişmesini sağlayacak, 4. Endüstri Devrimi ve sonrasında en temel ve kritik gerekli işlevleri gerçekleştirecek olan bu yolculukta kendilerine olanak sağlayıp desteklemeleri,
- Her bir okuyucumuzun,
 - Havacılık - uzay ve savunma endüstrilerinde toplumsal cinsiyet dengesini geliştiren çabalara katılmaları,
 - Bu amaca sahip Dünya Havacı Kadınlar Haftası etkinlikleri ile ilgili katkı sağlamaya, tüm iletişim kanalı ve ilişki ağlarında bulunanları da etkinlik düzenlemeye davet etmeleri,

beklentimi yükseltti.

...dahası, bu coğrafyanın bu güzel ve farklı ülkesinde, üst seviyede bilgi, ileri teknoloji uyumlu beceri gerektiren bir meslekle erkeğin egemen olduğu alana girebilmenin insani, sosyal ve siyasi kaynak farklılıklarını çok açık bir şekilde ortaya koyuyor, sahip olunan heyecan ve başarının verdiği bireysel ve toplumsal huzura dair güçlü ipuçları içeriyordu...

"Bir toplum aynı amaca bütün kadınları ve erkekleri ile beraber yürümez ise ilerlemesine teknik olarak imkân ve bilimsel olarak ihtimâl yoktur!"

~ Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK

(Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt II, s.153)

Okuyucuya umut ve heyecan aşılacağına inandığım bu samimi paylaşımı için Prof. Dr. N. L. Okşan Çetiner -Yıldırım'a teşekkürler, Can-ı gönülden...

Ulusal havacılık-uzay ve savunma endüstrilerinde toplumsal cinsiyet dengesinin cinslere fırsat eşitliği sağlanarak geliştirilmesi, genç kadınlarımızın ilgili öğretim programlarına yönelerek bu dinamik ve geleceği parlak kariyere yönelime güdülenebilmesi ve sonuçta sağlanacağına emin olduğum gelişimin keyfini de yüce Türk milletinin sürebilmesi umudu ile...

Kaynakça

1. Can EREL; "[Can'ca Türkiye'de, Endüstrinin Gelişiminde İz Bırakanlar](#)"; ISBN 978-605-125-753-2; Mart 2014.
2. Can EREL; "[Ulusal Havacılık Gelişim Sürecinde Türk Kadını](#)"; Konferans; 2 Aralık 2013.

Bu Coğrafyada Kadın Havacı Olmak...

→ [Bu Coğrafyada Havacı Kadın Olmak!](#)

→ ["Havacı \(İlk Türk GyroCopter Pilotu\) Kadın Olmak!"](#)

→ ["Havacı \(İlk Türk F-16 Görev Komutanı & Öğretmen Pilotu\) Kadın Olmak!"](#)

→ [Hava Harp Okulu Adayına Cinsiyet Sınırlaması Kaldırıldı!](#)

→ ["Havacı \(İlk Türk Havacılık Okulu ve Hava Taksi Girişimcisi\) Kadın Olmak!"](#)

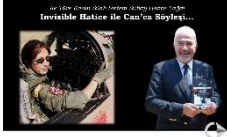
→ "**Havacı (İlk Türk Önleme Kontrolörü) Kadın Olmak!**"

→ "**Havacı (Can'ca Başarı Bursu Sahibi) Kadın Olmak!**"

→ "**Havacı (İlk Türk Yer'e Yakın Uzay Profesörü) Kadın Olmak!**"

→ "**Havacı (İlk Türk Silah Sistem Subayı) Kadın Olmak!**"

→ "**Havacı (İlk Türk İlk Uçak Mühendisi Profesör) Kadın Olmak!**"